

Margen

Romaniabok

Romania er et forholdsvis ukjent land for mange nordmenn. Rett nok har turisttrafikken til den rumenske svartehavskysten omkring Mamamia tatt seg opp, men sandstrendene og hotellene her er ikke annerledes her enn på andre kjente badesteder. Det er så visst ikke noe typisk for Romania.

Skal en lære mer om landet, må en utenom de vanlige turistveiene, og da bør en ha en del kunnskaper om landet på forhånd. Derfor har Jahn Otto Johansen og Jardar Seim redigert en artikkel-samling om landet. De to har også skrevet de fleste artiklene om bl.a. dagligliv, politikk og økonomi, kirke, musikk og litteratur.

Boka som er utgitt på Tiden Norsk Forlag har mange bilder, de fleste tatt av Jardar Seim. Den har også en samling statistiske opplysninger som gir rene fakta om landet.

Kristiansen på finsk

De tre første bindene i Idar Kristiansens romanserier «Kornet og Fiskene» er nå antatt til utgivelse på Finlands største forlag, Werner Söderström Osakeyhtiö. Idar Kristiansen tar i disse bøkene for seg den finske innvandringen til Finnmark i forrige århundre. Første bind, «Svanevinger i nord», ble utgitt i 1978, annet bind, «Den salte åkeren», kom i 1979.

I fjor høst ble Idar Kristiansen tildelt Aschehoug-prisen for de to innledende romanene. Etter utgivelsen av bind 3, «Stiene fører til havet», er han innstilt som en av de to norske kandidatene til Nordisk Råds Litteraturpris. Fjerde bind i Idar Kristiansens mektige innvandrer-saga vil foreligge høsten 1981.

Mer til musikk

Musikkbevilgninger i statsbudsjettet omfatter en lang rekke tiltak, hvor staten yter støtte alene eller sammen med kommuner og fylkeskommuner. Vi må ha lov å si at musikkbudsjettet for 1981 er bra under de rådende forhold, skriver Alv Heltné, sjef for 2. kulturkontor i Kirke- og undervisningsdepartementet.

Det er nemlig langt sterkere stigning i musikkbevilgningene enn ellers i statsbudsjettet. Det kan legges ut på forskjellig måte - som å ta igjen det forsømte eller rette opp skjevheter - eller som bevisst høyprioritering. Meningene er delte, men i hvert fall er de gode bevilgningene et uttrykk for at musikken som sådan står sterkt, sier Heltné.

Hvis myndighetene har hatt dårlig samvittighet, så har den vært ekstra sterk overfor Stavanger: av de tolv nye musikerstillinger går to til Oslo-Filharmonien, tre hver til Harmonien i Bergen og Trondheim Symfoniorkester, og fire til Stavanger Symfoniorkester. Med forbehold, foreløpig, om Stortingets og de øvrige tilskuddspartneres godkjenning.

Guide i stereo

Tilbudet på hifi/stereo er etter hvert blitt så omfattende at det selv for fagfolk er uråd å holde oversikt over hva som finnes på markedet. Situasjonen forvanskes ytterligere ved at de fleste forretninger bare satser på noen få merker, og at brosjyrer og kataloger oppgir data målt etter forskjellige normer.

«HIFI-guiden 1981» er et forsøk på å rydde opp i denne jungelen. Boken gir en nesten komplett oversikt over samtlige produkter i handelen. Utgiver er Erik Sandberg A.S.

Norske sjøfolk solgt som slaver

Bergen Sjøfartshistorie med stoff om sjørøverne i Middelhavet

INGVAR MOLAUG

Første bind av Bergens sjøfartshistorie, - «Bergen og sjøfarten. Fra Olav Kyrres tid til året 1814» kom ut i 1959. Det var skrevet av dr. philos Bernt Lorenzen, og utgivere var Bergens

Rederiforening og Bergens Sjøfartsmuseum. Men fortsettelsen har latt vente på seg. Nå er bind nr. to kommet. Det omfatter tidsrommet 1800-1860 og er skrevet av førsteamanuensis Johs. B. Thue.

Han presiserer at sjøfart er en integrert del av næringslivet i byene og delvis også på bygdene, - er en nødvendig forlengelse av øvrige næringer, både jordbruk, skogbruk og industri. Sjøfarten knytter bånd mellom grender og bygdelag, mellom byer og landsdeler, og den skaper kontakt i all handel, så vel nærhandel som fjernhandel, og handel forutsetter kommunikasjon.

Ut fra dette gir han seg i kast med de forskjellige tema - om Bergen som marked og lokalsamfunn, om Bergensflåten størrelse og struktur, om skipsbyggingen, om hovedtrekkene i flåten reiseruter og reisemål, om tonnasjehov, investeringsevne og atskillig annet.

Et stort avsnitt er viet sjøfolkene som sosial gruppe. Her har han hentet fram mye artig stoff. Han gir en foretreffelig skildring av skipssamfunnet som det artet seg, om kosthold og boligforhold.

ruve for ettertiden: «Saga in steel and concrete» fra 1947 som forteller om de norske ingeniørene i USA, og «West of the great divide. Norwegian migration to the Pacific coast 1847-1893». Den siste forteller om den norske innvandringen til Stillehavstatene.

En bibliografi i festskriftet gir ellers fyldige opplysninger om hans innsats som vitenskapelig forfatter, kritiker og redaktør.

Skriftet inneholder i det hele tatt mye interessant stoff om norske eller norsk-amerikanske historikere og andre kulturarbeidere som har forsket om eller bidratt til å bevare den norske kulturarven i USA. Med særlig interesse leser man den perspektivrike artikkelen av professor Einar Haugen om den skjulte norske arv i USA, en informativ artikkel av Arlow W. Anderson om senator Knute Nelson og om den norske innvandrerplassen. Thorstein Veblen er emne for en artikkel av Carlton C. Qualey. Enhver som ikke har tapt kontakten med sin norske slekt i USA eller som synes at vår egen stammes skjebne betyr noe, vil finne verdifulle synspunkter og stoff i denne boken.

Den er på 223 sider NAHAS adresse er St. Olaf College, Northfield, Minnesota 55057.

Arv i USA

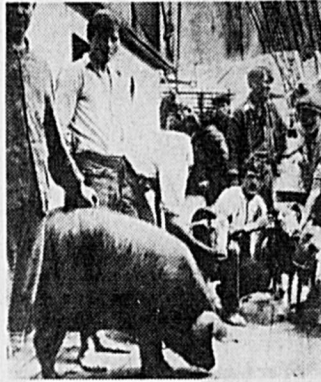
Av ARNFINN JENSSON

Professor Kenneth O. Bjork er en drivende kraft i det man kan kalle den norske historiskrivningen i Amerika. Han fylte 70 år i fjor, og hedres i år med et stort og verdifullt festskrift. Det forteller både om hans egen mangeartede innsats og om de mange, nordmenn og norskamerikanere, som har bidratt til å gi den store norsk-amerikanske folkgruppen en følelse av felles identitet og kulturarv.

«Makers of an American immigrant legacy» heter boken som er redigert av professor Odd S. Lovoll og utgitt av det norsk-amerikanske historielaget, Norwegian-American Historical Association, hvis ansvarlige og inspirerende redaktør professor Bjork har vært de siste 20 år.

Han er selv 3. generasjons norsk-amerikaner, som både på fars- og morsiden nedstammer fra hel norske familier med rot i Kaupanger i Sogn og Grue i Solør. Hans fag som professor ved St. Olaf College har overveiende vært europeisk historie, men han har nedlagt et betydelig og mangfoldig forskningsarbeid omkring de norske innvandrerne og deres etterslekt.

Særlig vil hans to hovedverk

En illustrasjon fra boken om den bergenske sjøfarten: en akvarell der kunstneren har samlet ikke mindre enn åtte seilskuter fra Bergen.

om sjøfolkene forestillingsverden, og han gjengir fornøyelige shanties, frivaktsviser og sjømannsviser.

Johs. B. Thue skriver velgjørende klart og konsist. Særlig kapitlet om livet om bord bæres av en fortellerglede som man bare sjelden møter i vitenskapelige verk som dette. Boken har fått et fornemt utstyr.

I Sjøfartshistorisk Arbok som utgis av Foreningen «Bergens Sjøfartsmuseum», er også Johs. B. Thues avhandling tatt med. Arboken har dessuten en artikkel av førsteamanuensis Anders

Bjarne Fossen. «Under det Tyrkiske Aag og Tyranni», har han kalt den, og her tar han opp et stoff som ikke lenger er synderlig kjent. Det gjelder sjørøveriet som fra 1500-tallet og helt til begynnelsen av 1800-tallet var en lukrativ næringsvei for de såkalte Barabesk-stater, - Marokko, Algerie, Tunis og Tripolis - som utgjorde de vestlige utløpere av det mektige osmanske rike som hadde Konstantinopel til residens-stad. Barabesk-statene var ellers ikke alene om den geskjeften. Hollendere, franskmenn og engelskmenn deltok med stor iver i denne kapervirksomheten som var en mare for skipsfarten.

Sjørøverne fra Barabesk-statene drev også omfattende slavehandel. I løpet av 1582 ble således ca 10 000 kristne, som sjørøverne under sine toktene hadde tatt til fange, solgt som slaver i Algerie. Sjørøverne kunne ellers ta langt avsted. I 1627 herjet de således et par bygger på Island. De tok med seg 367 menn og kvinner som ble solgt som slaver i Nord-Afrika. Året etter bortførte sjørøvere 30 kvinner fra den færøyske bygden Hvalbour. De ble solgt på slavemarked i Algerie.

Det samme ble besetningene på de mange norske skuter som ble kapret. Skutene deres frakket trelast fra Bergen og skulle ha

saltlasten tilbake til Norge. Mange hundre norske sjøfolk ble på 1600-1700-tallet solgt på slave-markedene.

Danskekongen ga påbud til kirkene i Norge om å samle inn penger til løskjøping av disse armingene. Det ble satt opp egne kirkebøsser i det øyemed. I 1639 ble den norske kirke arkivert 34 000 riksdaler for at 200 sjøfolk kunne bli løskjøpt, men det var bare en liten del av alle dem som fristet en forferdelig skjebne hos araberne.

Først da Frankrike underla seg Barabesk-statene i 1830-årene, ble det slutt på sjørøveriet.

StarTour Stjernereiser

NÅ ER DEN KOMMET!

Direkte fly fra Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Ålesund

Få et eksemplar i ditt reisebyrå, og les nærmere om blant annet:

- ★ Kos: En liten, idyllisk gresk øy.
- ★ Terracina: Nytt italiensk badereisemål.
- ★ Bilferie: Velutstyrt motorcaravan i Storbritannia.
- ★ Star Tour «MINIPAKKE» - lavpris til alle våre reisemål: - Mallorca, Ibiza, Costa Brava, Kreta, Rhodos, Kos, Algarve, Roma, Dubrovnik, Portoroz, London, Paris.
- ★ Week-end-reiser til London og Paris - til lave priser.
- ★ Feriefinansiering og «Club Fri».

Bestill tidlig og utnytt vår prisgaranti og våre rabatter:

VI GIR GARANTI MOT ETHVERT TILLEGG I PRISER FOR ALLE SOM HAR KJØPT OG FULLT UT BETALT SIN REISE!

KJØP-TIDLIG RABATT FØR 1. MARS. HUSK: DE BESTE Plassen GÅR TIDLIG!

Kontakt ditt reisebyrå snarest:

Laugmansgt. 7
Tlf. 52 75 80
Filial Tananger
Tlf. 59 69 44

GLOBUS REISEBYRÅ
Asylgt. 15 · Tlf. 52 02 36

WINGE
REISEBYRÅ
Kirkegt. 14 - Stavanger - Tlf. 53 00 20
«Huset vårt», Sandnes - Tlf. 66 60 60

L. Bowitz Reisebyrå
Kirkegt. 34 · Tlf. 52 34 60

Bellesen REISEBYRÅ
4340 BRYNE Storgt. 16 · Tlf. 81 215

NSB-REISEBYRÅ
med enn 40 byder i Norge
Stavanger:
Jernbanestasjonen - Tlf. 53 20 80
Sandnes: Tlf. 66 21 63

UNIVERSITETENES Reisebyrå
Studisent, Ullendshaug · Tlf. 55 80 00

BENNETT
Kongsgårdsbakken 1
Stavanger - Tlf. 52 85 33
Sandnes: Tlf. 56 60 28

Unge musikere i huskonsert

Musikkonservatoriet i Bjergsted inviterer til åpen huskonsert igjen, i morgen tirsdag kveld. Denne gangen er det litt spesielt, forteller rektor Odd Leren, fordi to av student-utøverne er blant konservatoriets aller yngste elever, - faktisk er de egentlig for unge til å være studenter.

Det gjelder fiolin-eleven Wiggo Dahl og piano-eleven Yngvild Storrekre Hennig, og det har seg slik at konservatoriet i den grad det har kapasitet, kan gi forberedende undervisning til talentfulle elever som er for unge til å bli heltidstudenter. Wiggo Dahl har pendlet fra Sandefjord i flere år for å få undervisning av Frantisek Veselka, og søker vanlig student-status fra neste år. Yngvild Storrekre Hennig er elev av Milena Dratvova, som hun også skal spille sammen med på konserten. Og, sier Leren: konserten blir så menn ikke dårligere fordi det er de aller yngste som får slippe til, for dyktige er de!

De andre to utøverne er også fiolinstudenter hos Veselka: Torger Sanne fra Sola og Asta Jørgensen fra Haugesund. Programmet de skal spille, er lett tilgjengelig musikk - morsom og underholdende. Wiggo Dahl og Milena Dratvova innleder med sonate i d-dur av Schubert og Polonaise Brilliante av Henryk Wieniawski; så spiller Yngvild Storrekre Hennig Mouvements Perpétuels av Francis Poulenc, og deretter sonate for to klaver av Mozart sammen med Milena Dratvova. Så kommer de eldre fiolinelivene: Torger Sanne skal spille Mozarts fiolin-konsert i d-dur, 1. og 2. sats, sammen med Milena Dratvova, og til slutt spiller Sanne og Asta Jørgensen sammen duetter for to fioliner av Bela Bartok.

Dette skulle bli en typisk publikumskonsert, sier rektor Leren, og ønsker velkommen til Bjergsted.